

कमी तापमानामुळे उद्भवविणाऱ्या समस्यांवरील उपाययोजना

द्राक्ष सल्ला

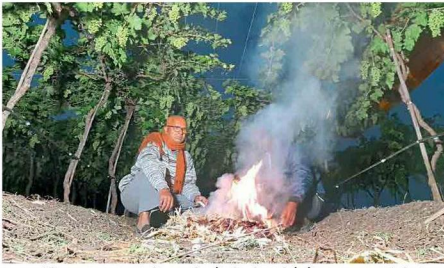
डॉ. आर. जी. सोमकुंवर

सध्याच्या वातावरणाचा विचार करता दिवसाचे तापमान वाढत असून, रात्रीच्या तापमानात बऱ्यापैकी घट होताना दिसून येते. आपल्याकडे वेगवेगळ्या वाढीच्या अवस्थेत असलेल्या द्राक्ष बागेत या वातावरणाचा परिणाम कसा होतो व त्यावरील उपाययोजनांची माहिती घेऊ.

मण्याचा आकार लहान राहणे

बऱ्याच वेळा द्राक्ष बागेत कमी तापमानामध्ये घड्याचा आकार वाढण्यापूर्वीच असण्यासोबत बागेत तर तापमानात घट झालेली असल्यास पुढील काळात मण्याचा आकार वाढण्याची शक्यता कमी असते. किमान तापमान १५ अंश सेल्सियसपेक्षा अधिक असल्यास द्राक्षवेलीमध्ये शरीरशास्त्रीय हालचालीचा वेग संतुलित राहो. म्हणजेच ही प्रक्रिया मुरू आहे, त्याचा परिणाम मण्याचा आकार वाढण्यावर होतो. मात तापमान कमी असल्यास याच वेळेला शरीरशास्त्रीय हालचालीचा वेग मंदवतो. या वेळी होत असलेली पेशींची वाढ कमी होते. त्याचे परिणामी मण्याचा आकार कमी राहो. सुवायतीच्या काळात याच पाऊस जावत झालेला असेल आणि बोदमाथील कार्य करणाऱ्या मुळे तांबडी किंवा काळी पडलेली असल्यास असलेली घड्याची विकसासची आवश्यक असलेली पांढरी मूळे तयार होण्याचे प्रमाण जळजळामध्ये घटते होते. यापुढे जमिनीत कितीही चालत्या प्रकरणांची आणि पाणी दिले तरी त्याचा उताराच वेग कमी घेऊ शकत नाही. यामुळे मण्याचा आकार वाढणे थांबते.

घट दिलेल्या दोन्ही परिस्थितींमध्ये आणखी बागेत सध्या याचा ताळेमुळे कोठे बसतो, हे पाहून बागेतील कार्यवाही करणे गरजेचे असेल. बागेत मुळे कार्य

वाढत्या थंडीपासून द्राक्ष बागा वाचविण्यासाठी बागेत टिकटिकाणी शेकोट्या करायच्या. (संग्रहित)

कण्यासाठी सहा ते आठ मि.मी. आकाराच्या अवस्थेत एकदा बोंद एकत्र कुळवून चिन्ना किंवा बोदच्या बाजूने छोटी चारी घ्यावी. ज्यामुळे नवीन पांढरी व काढसम मुळे सहा ते सात दिवसांत तयार होऊन घट व पाण्याचा पुर्वदा सुरुवात राहिल. घड्याचा विकासत अडचणी निर्माण होऊन जाते. पांढरी मुळे तयार झाल्यानंतर विद्यमान खतांचा वापर मरुत्याचा असेल. बागेतील घड्याचा विकासची परिस्थिती पाहून खतांचा वापर करावा. मण्यात पाणी उतरवित नत्र आणि स्फुरयुक्त खते देता येतील. उदा. १२-१६-० तर मण्यात पाणी उतरल्यानंतरच्या अवस्थेत स्फुरद आणि फाल्शायुक्त खते सहा ते पंधरा दिवस देता येतील. उदा. ०-१-४०, ०-४०-३०, ०-५-३४ इ. त्यानंतरच्या अवस्थेत फक्त फाल्शायुक्त वापर मण्याची मुळे मिळवण्याच्या उद्देशाने आकारक असेल. उदा. ०-०-५० इ.

दुसऱ्या परिस्थितीतला बागेत पांढरी मुळे कार्यरत आणि रात्रीच्या तापमानात घट झाल्यामुळे मण्याचा आकार वाढत नसल्यास अशा बागेत जात उपाययोजना करण्यासारख्या नाहीत. फक्त बागेतील तापमान वाढवण्याच्या दृष्टीने बोंद पूर्ण भिजेत, अशा प्रकारे पाणी

वाढवणे व पुरेसे पाणी उतरवणे असल्यास एकदा मोठेके पाणी द्यावे. पाणी देण्यापूर्वी फणगाळी देऊन येतल्यास पाणी व्यवस्थितपणे मुरल व वरून झालेल्या कर्नापीमुळे बागेतला तापमान वाढवण्यास मदत होईल.

काडीची परिपक्वता

बऱ्याचदा बागेत फुकर मण्यत पाणी उतरवित काडी पूर्ण परिपक्व झालेली दिसून येते तर काही बागेत काडी परिपक्व होत नसल्याचे अडचण बागायतदारकडून कळते. काडीची परिपक्वता आणि मण्याचा विकास आठ एकराखा व एकाच वेळी चालणे गरजेचे आहे. मण्यात पाणी उतरवित असल्यास ८० टक्के मण्याचा विकास होऊन गेलेला असतो. त्यानंतर परतसा विकास होत नाही. मण्यात पाणी उतरवित काडी पूर्ण परिपक्व झाल्यास असल्याची किंवा घड्याची घुबे दोन ते तीन परे परिपक्व झालेले असल्याची घड्याची विकास पहिले तिका होत नाही. मण्यामध्ये चांगला गर मिळवण्यासाठी मण्यात पाणी उतरवित घड्याचा आणखी एक ते दोन पेनापुढीत काडी परिपक्वता यायला हवी. असे झाल्यास मण्याची दिग्भुटा दिसून, त्यात चांगला गर तयार झाला असे

म्हणता येईल. मण्यात गर चांगला असलेल्या द्राक्षपदांची साठयणूक समता चांगली असेल. मण्यात चांगला गर तयार होण्यासाठी कॅनोचेचे फार महत्त्व आहे. म्हणजेच त्या घड्याच्या विकासाला एका काडीवर पाणीची संरक्षी ही तिकचीच महत्त्वाची आहे. असे असले तरी काडीची परिपक्वता गर लवकर आलेली असल्यास ओपेधेमागे घड्याचे वजन व मण्याचा आकार मिळत नाही.

जमिनीच्या प्रकारानुसार काडीची वाढ व परिपक्वता मागेपुढे होत असते. साधारणतः भारी जमिनीत मातीच्या काणांची संख्या जास्त असून, पाणी धरून देण्याची क्षमताही जास्त असल्यामुळे काडीची परिपक्वता हळव्या जमिनीच्या तुळनेमध्ये लांबणीवर जात असल्याचे दिसते. असे असले तरी जमिनीमध्ये असलेल्या अडचणीमुळेही अदृश्यते उचलून घेण्याची क्षमता कमी अधिक कमी, त्याचाच परिणाम म्हणून काडीची परिपक्वता कमी लवकर, तर काही उशिरा होते. ही परिपक्वता घड्याच्या विकाससोबतच काही, यासाठी उशिरा जमिनी समर्या आहेत. त्या टिकाणी पाणी उतरवित नत्र आणि स्फुरदचा फक्त वापर करावा. फाल्शायुक्त खतांचा वापर सवेळी टाळावा. ज्या बागेत काडीची परिपक्वता उशिरा होत, अशा टिकाणी मण्यात पाणी उतरवण्याचा पंधरा दिवसांआधीपासून स्फुरद आणि फाल्शायुक्त खतांचा वापर करता येईल.

द्राक्ष घड्याचा सुकवा :

पाणी उतरत असलेल्या बऱ्याचदा बागेत घड्यात सुकत असल्याची तक्रार बागायतदारकडून येते. बागेमध्ये घड्यांची संख्या जास्त असले, व मणी सेंद्रियापासून घड्याच्या वाढीच्या मुळात असल्याने अडचण असल्यास मण्याची विकसासची आवश्यकता घड्यामध्ये एकतर उदरवेगिरी घालून घेतिल किंवा घड्यात सुकवता दिलेस. दिसून मणीफिकेकान असेही म्हटले जाते. ही एक विकृती तरी असली तरी बागेतील बऱ्याचदा समर्या किंवा आपल्या व्यवसायासाठी लवगुट्टे सुकवा झाल्यास महत्त्वाच्या झालेले. प्रौढमुळे प्रदुलां अवस्थेत घड्यात असलेल्या डाकळी किंवा सुकवण्यापूर्वीमुळे त्या अवस्थेत घड अशात झाला होता.

पान १४ वर >>

कमी तापमानाचे परिणाम

ज्या बागेत घडामध्ये पाणी उतरल्याची अन्क्या आहे, अशा टिकाणी या वेळी वातावरणातील घड्यातला मुळेच्या हिश्या प्रमाणे जातोयचे पिक वेढावणी समर्या प्रामुख्याने दिसून येईल. गर दिवसाचे तापमान ३५ अंश सेल्सियस आणि रात्रीचे तापमान घट होऊन सहा ते सात अंश सेल्सियसपर्यंत कमी झाल्यास मण्यातील हिश्या गोंदच्या रूपात गर उतरल्यामध्ये होतो. आचानक कमी मुळेच्या तापमानामुळे वेळेच्या शरीरशास्त्रीय हालचालीचे संतुलन बिघडते की

एका रात्रीतच हे बदल दिसून येतात. बऱ्याचदा बागेमध्ये काही टिकाणी घड्याच्या वरील बाजूला जास्त गुळबाही रंग दिसेल, तर खालील कर्नापीमुळे असलेल्या घडावर धोडाडफार प्रमाणात गुळबाही रांगेची मणी दिसतील. द्राक्षवेलीवर काही घड कमी गुळबाही रांगेचे, तर काही घड पूर्ण गुळबाही झाले असले तरी घड्यातील एक किंवा दोन मणीही गुळबाही झाले असले तरी ते घड निर्यातक्षम राहत नाही. या वेळी मण्यात पाणी उतरल्याची अन्क्या म्हणजे १६ ते १७ मि.मी. आकाराचे कमी असतवे. वाढत नव्या दोन ते तीन मि.मी. आकार घडाने बागेत गर घड आणि पिक वेढी झाल्यास चांगली प्रत असूही उपाययोजनाची नसते.

तापमानात अंपेक्षित बदल करून घेणे आपल्या हातात नसते तरी काही उपाययोजना करून ही विकृती टाळता येते. बागेतील दिवसाच्या व रात्रीच्या तापमानातील अंतर कमी करण्याकरिता बागेत पाण्याचा वापर जास्त करून रात्रीच्या तापमानात वाढ करून घेता येईल. हवामानाचा अंतर्गत आघोच मिळवता आल्यास बागेत टिकटिकाणी शेकोट्या देऊन बागेत तापमान वाढवता येईल. घड पेपर झाकल्यास बागेतले व आतमगील तापमान यातून अंतर कमी करणे सहज शक्य होईल. या विकृतीसाठी कोणताही रासायनिक उपाय अंधार घालू नये असाही आग्रह होतो. त्यापुढे घट दिलेल्या उपाययोजनांबाबत घड गुळबाही होणे टाळता येईल.

कमीत कमी हाताळणीसह कुशलेने घड्यांना पेपर लावून पेतल्यास पिक वेढीची समर्या टाळता येते.